

Проектхэр зэрэзэдагъэцэктэшт шыкшыгъэх тегуущыгъэх

Адыгейим и Лышхьэу Күмпүл Мурат ПАО-у «Ростелеком» икъутамэу «Юг» зыфиорэм ивице-президентэу, идирукторэу Денис Лысовымрэ зигугъу къэтшыгъэ къутамэм ипащэ иупчэжьэгъоу Олег Хабаровымрэ Адыгэ Республикаам и Правительствэ зычэйт унэм щаукаагъ.

Зэукаагъум джащ фэдэу хэлэжьагъэх Адыгэ Республикаам экономикэ хэхьонгын эрэгээ сатыумракэ иминистрэ игудээ Алексей Поддубнэр, ПАО-у «Ростелеком» и Краснодар къутамэм ипащэ игудээ Александр Черкашинир.

Джырэ информационнэ-телекоммуникационнэ инфраструктурэм зөгүүшюмбгүүгээнэх эхыилгээгээ зээгээныгъэу урысыее инвестиционнэ форумым зыщызэдэйштэхагъэхэр зерагъэцэктэшт шыкшыгъэх тегуущыгъэх. Джащ фэдэу компанием илъялохэм цифровой проектикли «Видеофикация» зыфиорэр къахалхьагъ.

Денис Лысовым къызэрэзэхифыгъэмкэ, проектым тетэу гъогу зэпьрыкылыгээ

хэм, тхамыкагъохэр зыщыхункэ анах щынэгъопэ чыпэхэм камерэхэр щапалъэштых. А проектын «Къэлэ щынэгъонч» зыфиорэр системи хэбзэухуумэкэо къулыхуухэм янэмийн информационнэ системэхэм ишүагъе аригъээкынэу мэгүгъэх.

Адыгейим и Лышхьэе проектым социальнэ мэхъаншх зэрийр хигъеунэфыкыгъы ыкы хабээм икъулыхуухэм ар алэклагъэхъанэу итъо афильтэгъу.

«Гъогурыкъонымкэ шапхъэхэр къыдэлтыгъэнхэм Адыгейим лъэшэу ана щатырагъеты, съда пъомэ цыфхэм ящиэнэгъэ джашигъум къеухуумагъэ хууц. Гъогурам къатехуухъэрэ тхамы-

гъохэм тигу агъэбэрысыры. Гъогурам нахь макъо ту тхамыкагъохэр къатехуухъанхэм атэгээлэхъээгээ юфтхъабзэхэр нахьбэу зэрхьэх тшоигуу. Аш фэдээ предложениехэм тахэлъялт ыкыи республикэмкэ мэхъаншх зилэ проектхэр къезыхылырэ компанихэм тадэлжээнным тифхъязыр», — хигъеунэфыкыгъ Күмпүл Мурат.

Республикэм и Лышхьэ джащ фэдэу ана ё тираригъэдэгээ цифрэ амалхэр икъоу Адыгейим щигъэфедгээнным тэгээпсихъэгъэ проектым ипхырыши, гурьт еджаплэхэмрэ медицинэ учрежденихэмрэ Интернетыр къызфагъэфеднэу амал ягъэгъотыгъэним, электрон шыкш-

кэ цыфхэм къэралыгъо фэо-фашизхэр афгээцэктэгъэнхэм мэхъаншх зэрэлэм.

ПАО-у «Ростелеком» къызэрэгъэмкэ, плаильэу агъенэфагъэхэм республикэм илсэуплэ юудзгэхэм оптова волоконнэ сетхэр ашычалхъаштых. Ильээсир имыкызэ илсэуплэ 18-мэ: Мыецъопэ районным илсэуплэ 11-мэ, Тэхъутэмькье районным илсэуплэ 7-мэ Интернетыр къызфагъэфеднэу амал арагъэгъотынэу рагхъухъэ. Джащ фэдэу связым илсэуплэ 15 джыри агъэпсын альэкынэмкэ амалэу щигъэхэм ахэлпэштых.

Адыгэ Республикаам и Лышхьэ ипресс-къулыхъу.

Ныбжыкшыгъэ Иэпэласэхэр зэнэкъокъугъэх

Движениеу «WorldSkills International» (WSI) зыфиорэр зэрэдунаау щэкшо. Ильэс къес ар Урысыееми нахь щызэльшэе мэхъу, хэлажьэхэрэм япчагыи хэхьо зэпьт.

Мурад шыхыааэу илэр — кадрэхэм ягъэхъазырынкэ шапхъэхэм зыкъягъээтигъэнир. Сэхэхъатхэр языгъэгъотхэрэ институтхэр, шэныгъэхэм захиахъахъохэрэ системэхэр ашкэ гъээшээшгээ мэхъух. Движениее зэргүүзээрэ: «Іэпэлэсэнгыгъээ пхэлым ыкыачлакэ дунаир нахьшүү шы».

Мыецъопэ къэралыгъо технологическэ университетыр ашхэнгыэп. Мэлъялфэгъум и 2 — 6-м ашьэрэ еджаплэхэм я Зэукаагъэ чемпионатэу «Модные профессионалы» зыфиорэр щыкъуагъ. Аш теклонигъе къыщыдээзыхыгъэх ныбжыкшыгъэхэм зыгъэхэм зашифэгушгэгъэхээ мэфэкш юфтхъабзээр бэмышшэу зэхашгэгъагъ.

Кіекшыгъэхэм зыхъукшыгъэхэм, чемпионатыр едзыгъу 5-у зэтеутыгъагъ: ресторан сервисир, туризмэр, препринимательствэр, флористикэр ыкы Web-гъэхъаа зырынхэрэ.

Урысыеем икъыблэ ит ашьэрэ еджэлээ 4-мэ ястудентхэр мыш щызэнэкъокъугъэх. Ахэр: Адыгэ къэралыгъо, Мыецъопэ технологическэ, Пышэе агарнаа университетхэр ыкы Тэмьир-Кавказ федеральнэ университ-

тетым икъутамэу Пятигорске дэтыр. Зэкшемкэ нэбыгэрэ 48-рэхэлэжьагъ.

Зэнэкшемкэ мафэхэр оклофхэ зисэнхъаткэ Иэпэлэсэнгыгъэ ин зыхэлхэх къэлэгъяджэхэр ыкы бизнесменхэр (Мария Краснощековар, Александр Яковлевыр, Мэрэтыкьо Фатимэ, Галина Карамушко, Екатерина Дунаевская) алъяпльагъэх, ялэлэсэнгыгъэ осешу фашыгъ.

Мэфэкш зэфэшыгъыгъом къеблэгъагъэхэм шүүфэс къарихыгъ Мыецъопэ технологическэ университетыр и Президентэу Тхакууцынэ Аслын.

— Мыш фэдэ мэхъанэ зилэх юфтхъабзэхэу ильэс къес зэхашгэхэрэ тапэкши зэрэлтэгъэкотшхэм сицыхэ тель, — кыншыгъагъ аш. — Зисэнхъаткэ Иэпэлэсэнгыгъэ ин зыхэлхэх цыфхэ теориэмрэ практикэмрэ зэдээзгээоришэжкынхэ зыльэгъэхэрээр зэрэтигъэхэр типплощаджэхэм нэрыльтэгъу къащыгъашыгъ. Тиньжжыкшыгъэхэм шэныгъэ куухэр къызэрагъээтигъагъэхэм, лъэгэпшэ гъэнэфагъэхэм алтынэснхэм зэрэфэбнэхэрээм сырэгушхо. Хъакшэхэр къызэреблэгъагъэхэри сигуалэ.

Чемпионатыр теклонигъе къыншыгъагъэхэм зыфиорэр ашкэ гъээшээшгээ мэфэкш юфтхъабзээр бэмышшэу зэхашгэгъагъ. Едзыгъо зэфэшьхъафхэмкэ ашэрэ чыпэлээр къыдээзыхыгъэхэр: Александра Жуковцевар ыкы Ирина Макаренкэр (Адыгэ къэралыгъо университетыр иколледж щеджэх), Никита Бандынр ыкы Вячеслав Зайцевыр (технологическэ университетыр), Александр Сабуровыр (МГТУ-м иполитехническэ колледж икъутамэу Яблоновскэм

Сурэтийр йашынэ Аслын түрихыгъ.

дэтыр), Хъоджэе Эллина (технологическэ университетыр), Дарина Копаевар ыкы Юлия Свистельниковар (МГТУ-р), Никита Каленскэр (Пятигорскэ дэт университетыр).

Едзыгъо «Предпринимательство» зыфиорэмкэ шэлхээ лъэгэе ин команды 3-мэ къагъээтигъуагъ. Ахэм балл 500-м ехъурагъэкүгъ ыкы «Медальон профессионала» зыфиорэр афагъэ-

шьошагъ АГУ-м игуманитарнэ коллеж истудентхэу Виктория Корольковам ыкы Бэлла Оглы, МГТУ-м иполитехническэ коллеж члэсхэ Софья Дорошенкам ыкы Диана Скоробогатовам, МГТУ-м щеджэхэрэ Хьапышт Султанэр Артем Агулянрэ.

Мэфэкш концертэу студентхэм къагъэхъазыгъэм къээрэугью-ицэхэр елпъынхэ амал ялагъ. **ІЭШЫНЭ Сусан.**

Самсун кызыэрэтпэгъок Йыгъэр, гупшисэу тигъэш Йыгъэр

Ыпэкэ тигъэзет кызыэрэшхэтыутыгъэу, авиакомпаниеу «РусЛайн» зыфиорэм-рэ Тыркуем ит къалэхэм ашыщэу Самсунрэ Ioф зэдашэнэу зэрээзэгыгъэхэм ишыуагъекэ къухъэльятэм Краснодаррэ Самсунрэ зашилэтишт.

Мыш кыккэльтыкло Адыгейм, Краснодар, Новороссийскэ ашыг-сэухэрэ цыфхэр Тыркуем ит къалэм еблэгъэнхэ альэкъишт. Джащ фэдэу Самсун щыпсэухэрэми Краснодар псынкэу къэбайынхэ амал яэ хъуягъэ.

Тыркуер... Ар сид фэдэ? Зыгъэпсэфылэ къалэхэм Стамбул, Антaliaя зыфэпшоштхэм афэдэу зэкирэри гъэспыгъэ? Уччэу къеуухэрэм яджуапхэр зэдгъэгъотыжынхэу Самсун мэфэ заулэу щыдгъекуагъэм амал къиттигъэ.

Къэлэ цыклоу Самсун итеплэкэ зэклюжь, тарихыр зыпхырышгэе саугэхэмкэ, чыплэ гъэшшэгъонхэмкэ бай. Аш нахь итъекотыгъэу нэуасэ фашынхэу Адыгейм, Краснодар ыкы Новороссийскэ къарыкыгэ лыкло куп рагъэблэгъагъэ. Адыгем икыгээ нэхырэ 15-й бизнесменхэр, зеклоным пыльт фирмрэхэр, медицинэм иофышэхэр, журналистхэр зыхахъэштигъэ кулым сэри сыхэтигъэ. Къэтэльтугъэр, гупшисэу къэлэ зэклюжьым тигъэшшыгъэхэм гъэзетеджэхэр нэуасэ афэшыгъэнхэм къипесдээжы.

Мэлтыльфэгъум и 5-м каньонэу «Шахинкайя» зыфиорэм ташагь. Ар Самсун тээлүү үдэзгээ шыт, гъогум сыхатиту фэдизрэ тигъэтигъэ. Ауштэу зэрхъутгъэри тигу къеуагъэп. Самсун пэммычжьеу щысхэ къоджэ цыклохэм ящылэкэ-псэукэ зэдгъэлэгъун амал тиагь. Гъогум пэудыгъэх нахь мышэми, унэ зэклюжьэм тинала атетыдагь. Мэкью-мэцхэм мэхъанэшхэ зэрэшьратырэм ишхьатату трактор цыклохэр бэрэ тиинэмэ къаклидагъэх. Ады-

шьолым къуачэ къыхильхэрэм фэдэу кыыпщхэу. Уахтэр нэгъэуплэгъум фэдэу къуагъэ. Тыккытексыжын зэрэфаэр зэхэтхынэу тыфэягъэп. Сшъяэкэ згъэунэфыгъэр, — аш узреплэштигъэ, идэхагъэ зэрээхэштигъэ пае Самсун укнонитефэ.

Каньонэу «Шахинкайя» тыккызытексыжым тигьогу пыддэжьыгъэ. Самсун пэммычжьеу щыт кэлэ цыклоу Амасье тызыдаклорэр. Псыхью Ешильырмак дэжь къалэр щыс. Тарихыр зыпхырышгэхэ унэхэр, музейхэр бэу аш дэтих. Къизэралотэжырэмкэ, султаным иклалэхэр мыш щагасштигъэх. Лъэпкэ зэфэшхяафхэм яллыклохэр зэрэшьпсэущтигъэхэм къыхэклэу, сабийхэм ахэр икью альэгъунхэм

карагъэлэгъульхэр, ялофшэгъухэм гүшүэгъу къафехъульхэр.

Медицинэм ылъэныкъокэ Самсун амалышхэр іэклэльхэй. Ыпэкэ зигугуу къэтшыгъэ отраслэм щагэфедэшт материалуу къыщыдагъекирэр бэ дэд. Пкыгьо зэфэшхяаф мин 15-м ехьу Самсун къышашы. Ахэр ахьхэу зыфэгъэхыгъэхэр хи-рургиер ары. Сымэджеххэр аужыре шапхъэхэм адиштэу зэтэгъэпсихъагъэх. Чыплэ минитф зиэу гъэспыгъэхэр Самсун щыпльгъун пльэкъишт.

Мэкью-мэцхэм Самсун мэхъанэшхэ зэрэшьратырэр къыхэзгээштигъэштигъэ. Натрыфыр, пхъэшхъэ-мышхъэхэр, хэтэрикхэр чанэу къагъэхий. Чыгхатэхэр бэмэ зэрялэм гу лъынотэ. Ахьхэу зыпильхэ лъэнэхэхэр ахэр ашыщых.

Ыпэкэ къыдкыгъэ зээзетым къизэршысугаагъэу, Самсун Адыгэ Хасэр зычэтишт унэу щашырэм фэгъэхыгъэу нахь итъекотыгъэу къэслотэшт. Къалэм Адыгэ Хасэ цыклоу тфы дэт. Ахэр зы чыплэ ашыкъын гүхэль яэу псэольэ ин рагъэжьагъэ. Квадратнэ метрэ 1920-рэ хуурэ унэм ишын мы ильэсэм аухынэу агъенафэ. Адыгэ Хасэм итхаматэу Акэгэу Нурэтигин къизериуагъэмкэ, Юсуф Зияя Ийлмаз игууэклэ юш ишын рагъэжьагъэ. Псэуалъэр плэуу зэтэ, алэрэ къялтнэ квадратнэ метрэ 450-рэ иль. Зэхэсигъохэр, іэнэ хурахэх щизэхашэнхэ, шоонгоныгъэ зиэм джэгу щишийн, бзэм, культурэм якъэхумэн Ioф дээшшэхэр ары Адыгэ Хасэм гүхэльтэу фырялэр.

Мэлтыльфэгъум и 6-м зэкэ зыщызэфахысыжыгъээ пчыхъэшхъашхэм тырагъэблэгъагъэ. Аш Самсун имэрэу Юсуф Зияя Ийлмаз къиклэуагъэ, Урысюем икыгъэ купым гүшүэгъу къыфхъульхэр. Альэгъугъэм руразэхэмэ, къалэр агу рихыгъэмэ къыкэлэпчилагъэ.

— Тильэлпхэм азыфагу зэгурлыоныгъэ ильэу зэдэпсэухэу, къыткэхъухъэрэ ныжкылэхэм аш фэдэ щысэхэр ядгээлэгъугъэх. Зеклоным пыльхэ фирмхэм яллыклохэм хъаклэшхэр ашыщ, — къыуагъ мэрым.

— Үпэкэ Стамбул тъбыбын, нэужым Краснодар тыкъэхлон фауу хъущыгъэ, джы бэкэ нахь псынкэ хъуягъэ, — къытфулатэ Марьянэ. — Мыш ишуаъекэ сиахылхэм нахьыбэрэ сакыххан слъэкъишт. Сыхъатым нахь макл гъогум сизэрэтишт.

Мамхыгъэ къоджэ псэуплэм ипащу Тахъумэ Русльян кызызэриуагъэмкэ, анахьэу ынаэ зытыридзагъэр къалэм къэбзэ-ныгъэм зэрэшьпльгъэхэр ары. Самсун имэр мы лъэнэ-къомкэ упчэ гъэнэфагъэхэр ритыгъэх, джэуапхэу къыритыжыгъэхэр иреспубликэ зэрэшьфедэшт шыкэхэр ыгъенэфагъэх.

Культурэм ылъэныкъокэ къэлитгүм азыфагу зэпхыныгъэр нахь гъэптигъэним фэгъэзагъэу Самсун къогъэ купым щыщэу, шэнэгъэлэжкъэу, общественнэ Ioфылэу Къуекъо Асфар игупшысэхэмкэ къыддэгощагь. Аш къизериуагъэмкэ, мыш фэдэ Ioфхъабзэхэм мэхъанэшхо ял. Адыгэ лъэпкыр зыкыныгъэм

Хым ыбгъуитлукэ щысхэр нахьыбэрэ зэлүкэхэ зыхъукэ, бизнесын, культурэм, нэмэхэлэныкъохэмкэ амалышхэр щылэхэх хъущтых.

Тикъэралыгъо къиклэу зызынгъэпсэфынэу иоф щызышшэнэу Самсун клоштхэм зэрафхэхэзирхэр къеушхъяаты еджаплэхэм урысыбзэм изэгъэшэн фэгъэхыгъэ курсхэр къащызэуахынхэу унашю зерафашыгъэм. Къалэм амалэу илэхэм ахагъахьо, зыгъэпсэфылэ чыплэхэр щашынх. Гольф зыщешшэлтхэ чыплэу квадратнэ метрэ 600 хуурэр Самсун щагъэпсигъ.

Къыхэзгээштигъэштигъэ щылыгъу хым мы джэгуплэ чыплэхэр зэрэшашыгъэр. Мыжъо инхэр, чыгур хатахъо, псым ычылпэ голльф узшшэлтхэ «агъэуцугъ». Мэкью-огъум и 23-м голльф джэгунымкэ алерэ лъэпкэ турнирэр Самсун щырагъэлкынэу агъенафэ.

Къухъэльятэм къэлитгүм зэрэзэрихырэм лъэшэу ыгъэгүшуагъэхэм ашыщ Согук (Мэрэтикъо) Марьянэ. Ар Адыгем ишыщ, унагъо илэу Самсун щэпсэу.

ыкыи зерагъэшшэнхэм пае мыш къашштигъэх.

Амасье къыщыпклохъэ зыхъукэ, лъэшгэгъу пчыагъекэ узэкэ-іэбэжымэ, щылэкэ-псэукэ щылагъэм ухэфагъэ фэдэу, тхыгъэ тарихын зылахъэу ухэтэу къипшхъу.

Мэлтыльфэгъум и 6-м Урысюем икыгъэхэ купхэм лъэныкъоу зыфэгъэзагъэхэм ельтигъэу зэхэсигъохэм ахэлэжжэнхэ амал ялагь. Медицинэм щылажъэхэу къэлкыагъэхэм сымэджеххэр къарагъэлтыхъагъэх, іэмэ-псымэу яэхэр арагъэлэгъугъэх. Зеклоным пыльхэ фирмхэм яллыклохэм хъаклэшхэр ашыщ, — къыуагъ мэрым.

Уахтэр зэрэлкыагъэр къэтэмышэу каньоным тыкъэсигъ.

Къухъэм зээрхабзэу мыши зэрэшылажъэхэрэд тымыгъэшшён тльэкыгъэ. Уахтэр зэрэлкыагъэр къэтэмышэу каньоным тыкъэсигъ. Къухъэм зэкэми тырагъэтысхи, «зекло» тежъяагь. Мы чыплээр сыйдигуу чылайеу, жыгъыгъэ къынчиштэу ары зэрээхэхтыгъаэр, ау тызышыкыагъэм тыгъэ къепсыштигъэ ыкыи фэбагъэ. Каньоным идэхагъэ къизэрэслотэшт гүшүэх къэзгъотын слъэкъыштэг. Пстэумки уахтэрэ ыхыгъэр сыхъатэр ныкъоэр фэдиз. Псымрэ къушхъэхтымрэ азыфагу титэу зытлэхъэштигъэ. Аш рэхъатныгъэ хэогъуатэ, пкын-

**ГЪОНЭЖЫКЬО
Сэтэнай.**

Шыихафхэр мээзэ псаум

Кымэфэ ужым псэуплэхэр гъэкъэбзэжыгъэнхэм ыкчи зэтегъэпсыхъэгъэнхэм фэгъэхыгъэ унашьоу АР-м и Лышъхэджырэблагъэ зыкчэтхагъэм тетэу, Тэхъутэмыхъэ районым мэлышльфэгъу мазэм зэпымьюу шыыхъафхэр щыклощтых.

Район администрацием кызылзэрэштыга уягъэмкэ, месячникин кэу агъэнэфагъэм кызыдыхэльтыгъэу зэшшохыгъэн фаехэр муниципальне образованием ипащэу Шхъэлэхъо Азмэт кызынэфагъэх. Къэлэ ыкылти къоджэ псэүп!е койхэм япашэхэм псэүп!е-коммунальне хъызмэтым фэгъэзэгъэ пстэури, управляюща компаниехэри, учреж-

объединение зэфэшхъяфхэри, цыфэу псэүпэхэм адэсхэри шыяхъяфхэм къахагъэлжээнхэу аш афиғьэлпэгтаг. Шъяхадж чыг-гоу къытгэгъунэрээр ыгъэкъэб-зэшт, зэтыригъэпсихащт. Аш имызакью, зеклэми зэдагъэф-дерэ чынпэхэри зэдагъэкъэб-зэштых.

Мазэм иапэрэ зыгъэпсэфыгъо мафэхэм, блэкъыгъэ шэмбэтым-рэ тхъаумафэмрэ, шыыхъафхэр

районным щырагъэжьагъэх. Псэ-
уплехэм адэсхэми, учреждение-
хэми организациехэми ежхэм-
кэ нахь псынкэ зэрэхьущым
тетэү, зыщыфэхэх чынпээм хэ-
кылр щызэтырата��ъозэ, хэкли-
кеуплехэр мымаклэу адэль хуу-
гъягъэх. Пстэумэ апэу ахэм ядэ-
шын рагъэжьагъ. Джащ фэдэү
паркхэр, скверхэр, нэмыкч чын-
пэу зэклэми зэдагъэфедэхэрээр
агъэкъабзэх, чыиг е кондэ
гыугъэхэр раупкых, լуашых, мы-
гыугъэхэм алъапсэхэр агъалэх,
кэлэу агъэтысих, чэухэр агъа-
лэх. Нахынекэ, чыристан дин-
ным пыльхэм ямэфэк мафэу
Пасхэр къэмисызыэ, ащ ипэгъо-
кэу пстэури зэдэлжихээзэх ахэм
якъехальхэр зэдагъэкъебзагъэх.

Мэльтийфэгүм и 21-м республикэм зэрэштэу щыклощхэ шынхяафхэми Тэхьутэмийкье районыр ахэлэжьэшт. Аш нэс мышлагьэу къанэрэ щылэмэ, а мафэм аухыжьыщт. Ау аш ыужыми къебзэнгъяэр Іспэдэлэл зерамышыщтым, псеупІехэр зэтгээпсихъэгъэнхэм зэрэлтийлэштхэм район администрацицием къышыклагъэтхьыгь.

Хъут Нэфсэт.

Іофтээпээ чыпэхэр арагъэгъотых

Адыгейм сэкъатныгъэ зи|эхэу щыпсэухэрэм яфэло-фашихэр зэрифэшьуашэу зэш|охыгъэнхэм, ахэм |эпы|эгъу афэхъугъэним и|офиgохэр зерагъэцак|эхэрэм ына|э тет Адыгэ Республикаем и Лышьхъэу Къумпыл Мурат. Мы купым кыхиубытэхэу |овш|эп|э чып|э зерагъэгъотыхэрэм япчагъэ хэгъехъогъэним фытегъэпсыхъэгъэ |офтхъабзэхэр шъолтырым щызэхашэх.

Цыфхэм йошшлэлээ чыншлэхэр ягээгтотьгаэнхэмкээ къэралыгьо къулыхкуум и Гъэлорышланлэу республикэм ѩылэм къызэрить-рэмкээ, блэктыгъэ ильэсым ведомствэм иструктурнэ под-разделениехэм сэкъянатыгъэ зилэ нэбгыре 411-мэ закынфагъэзагъ, 2016-рэ ильэсым егъэпшагъэ-мэ, а пчагъэр проценти 9,3-къа нахьыб

Адыгейим и Лысьвильеу Къум-
пъыл Мурат пшъэръльеу къыгъе-
уцугъэм диштэу, сэкъатныгъэ
зилэхэм йошшілпіе чыпшілхэр
ягъетъотыгъэнхэм фэгъэзэгъэшт
йошшілкю куп республикэм щы-
зэхищагъ, ашт ишащэр АР-м
ивице-премьерэу Наталья Ши-
роковар ары.

Мы купым ипшъэрыльхэр
дэгъюу зэригъэшэклагъэхэм

Сэкъатныгъэ зиlэхэм Ioф-
шлэплэ чынлэхэр нахьыбэу за-

ЧыгъэшIукIэ яшIушIэх, гъэтхасэхэр хальхьэх

Адыгейим гъэтхасэхэм япхын щырагъэжьагъ. АР-м мэкъумэш хъызмэтымкӏэ и Министерствэ тызэрэшигъэгъозагъэмкӏэ, пстэумкли гектар мини 110-м ехъу гъэтхэсэ лэжыгъэхэм арагъэубытынэу пэшюрыгъэшьэу агъэнэфагъ.

Республикэм имуниципальнэ образованиеиехэр штэхэмэ, анахыбэу зыщапхыыцт Шэуджэн районым гектар 14629-рэ щагъэнэфагъэр. Кошхъэблэ районэу ац ыуж итым гектар 13691-рэ, Красногвардейскэ районым гектар 12905-рэ ашыхалхъянэу щыт.

Мэжүүмэцт юфшэнхэр, анахьэу чыгулэжкыныр, зэрэлъя-
клоэтхэр ом изытбэкэе ельтыгыг. Оцх зэпымыуужым
ыгъэгжкуягъэхэшь, джы мэфэ ошухэу къекуягъэхэр къиз-
фагъэфедэхээз гъэтхасэхэм япхын лъагъектэ. Мэжүү-
мэцт хызмэтымкэ Министерствэм мэлыльфэгум и 9-м
тызэрэцшигъэгъозагъэмкэ, гектар 1085-рэ пстэумкы апхыгыр.
Кошхъэблэ районыр апэ ит, гектар 600 ащ ичыгулэжкхэм
хагъектыг. Ащ щыщэу гектари 100-р хьэ, 500-р зэнтхь.
Шэуджэн районыр ащ ыуж къекы, гектар 405-рэ щыхаль-
хагь. Ащ щыщэу 300-р зэнтхь, гектар 90-р ильсэйбэрэ
къекыжырэ уцхэм, 15-р картофым арагъэубытыгъэх.

Кважылхыръ узхэм, түр картофым арагъаубытыгъ вэх.
Ащ даклоу республикем ичыгүлэжхээм бжыхьасэхэм чыгъашүхэр алэklагъахъэх. Пстэумкы бжыхъэсэ лэжийгэхэм гектар 102073-рэ арагъаубытыгъ. Ащ щыщэу гектар 101715-м апэрэ чыгъашүхэмкэ eшlyшлагъэх. Ар аухыгъ. Ятлонэрэ етыгъор рагъэжъагъэу, гектар 67726-рэ хагъэкыгъ. Ар чыгъашүхэр зылэklагъехъан фаем ипроцент 66-рэ мэхъу.

Сурэтыр Іашъынэ Аслъан тырихыгъ.

щарагъэгъотыгъэхэ муниципалитетхэм ашынных Мые��ьопэ (процент 84,6-рэ), Красногвардейскэ (процент 60), Шэуджэн (процент 60) ыкыи Джэджэ (процент 54,5-рэ) районхэр. Ioфшланпэ амыгъотэу гуртыымкэ мэзи 5,8-рэ щысыщтыгъэхэмэ, джы а къэгъэлъэгъоныр мэзи 5,2-м нэсэу къеъыхыгь.

ныгъэхэр къеухумэгъэнхэм къыдыхэхъятаагъэу, Ioфшланпэ чылгэхэр ялэнхэм фытегъэпсыхъэгээ квотэхэр ахэм ятыгъэнхэмкэ хэбзэгъяуцугъэм къытхэрэ амалхэр зэккэ гъэфедэгъэнхэ фаеу АР-м и Лышхъэ пшъэрьль къыгъяуцугъ. Квотэхэм яшүагъэкэ блэккыгъэ ильэсэым Ioфшланпэ зэрагъэгъотыгъэхэм япчыагъэ

Сэкъатныгъэ зиlэхэм яфиты-

КъэшъокІо купхэр къыфэджагъэх

Кіләцұқыңғы гъогу фықыонығъәхәр дәгъезыжығъәнхәр ықін гъогурыққоным хәлажъәхәрэ ныбжықіләхәм хәбзә шапхъәхәр амынукъохәу пұгъәнхәр Адығә Республикаһы и Къералыгъо автоинспекция инәпльәгъу ригъәкіләрәп. Аш пае һофтхъәбзә гъэнәфагъәхәр чыпілә зәфәшъхъафхәм ащызәхашәх.

Джырэблагъэ я IX-рэ Зэүүхыгээ къэлэ зэнэкъокью «Мые-кулья иналмэс-наалкүтэхэр» зыфиорэм хэлэжжэгъэ къэшьокло купхэм зауягъялагь. Артист ныбжыкылэхэр сценэм тетхэу тьогу-рыклоныр щинэгъончэйным ыкли «Уянэ шу ользгүумэ — шапхъэхэр умынукъох!» зыфиорэ гупшысэр зыдаыгыным кыифэджагъэх.

Гъоѓурыќоном ишпехъ щъхъаљењу ѕлоќ имијеју лъэрсирќохэм аѓаќекенх џаехем инспекторхэр ипъектотыгъеју къатегушыјаѓъех. Машинеќер зериркор ѓоѓур амътјеунефтигъе чыпем ыќи нэфригъозе плътъжыр къэнефту зепачи зэрэмыхуцтыр агу къаѓакъыжигъ. Джащ федэу автомобилеу Ѣитим ыќиогу ошледамыштеу къыкъокынхеу зэрещимытыр, ащ тхъамыќлаѓохэр къызэрэхакъыхэрер къафајотагъ.

Тыгъэнэбзий

Гъэтхэ уахътэм идэхэгъум

Усаклоу Къумпыл Къадырбэч зэриуагъэу, «Апрелэу сыгум игупс».

Гъэтхэ агуур мазэу мэлыль фэгъур дунаим анахь зызиш тэрэе уахът: нэм зэрэфэппэль зэфэдэкіе чыюпсыр къызэрэ ушыжырэр — къэгъэгэ зэм шьогубэр — фыжых, шхуантэх, гъожых, уц къэтэбе зэцизым шьофхэр зэллипкагъэх. Тыгъэр къешэтыкы, огур къаргъо. Кілэцыкүхэм зафгъэджкүхырэп, джы ахэр унэм иубытэгъуаех. Къарэш жын къабзэр зэрашоигъоу!

Дунаир дэхэ ялый: пхъэшьхэ-мышхэ чыгхэм заштагъэу къэгъэгэ мэуух. Бзыу оредым гур епхуатэ. Пцішхъо бынным уцуи, тыси илэп, цырыу-щырыу мэкъе чаныр зэрэзэуп-

чыжхэрээр мыгъуащэу къахэлукы, мэлчээ-льячъях, тынчылэ-уцуплэ ялэнэм ыуж итих.

Къуанчэхэр нахь тхъягъепцих, тэмбэхъо, пытэх, лъэшых. Атамэ зэклэшэу зыгаутыкыкіе, къухъельтээр гум къагъэкы. Бзыу дунаир пышсэм фэд бзыу пэпчч ыпль къебарымкы, тепльэгъэпсыкыу илэмкы. Тэ тимэзхэм ахэсхэр пломэ, пхъэуумкы къебгъэжье-нышь, къушхъе бгъэжъышху шыненхь бгъэжъымкы кэ-къижъе, яшугъэу къагъакорэр бэдэд: зым мэзыр, чыгхэр хъэцэ-плацэхэм ащеухумэх, адрам губгъор, шьофхэр къышыгъэхэз егъекъабзэх.

Псэ зыпьт дунаим бзыухэр «ибзэпсих» — яорэд мэкъе чэфкіе зэдьрагъаштэу гъатхэр къызэрэсигъэр уагъашэ. Чыгуми ыпсэ къыпкэжкы, лэжъаклом ылэхэр аш хэльхэх, къэлэшт гъэбэжкум идэгъугъэ-бэрэчэтигъэ чыгум узэрешушэу, узэрэдэлажъэрэм пэща-чэба!

Ильэссыкы еджэгъури етлуп-щыгъэу ыкэм фэкло, еджэнэр зыгукы зикласэх еджаклохэм гъэхъагъэхэр зэрэлэштхэр, ашэ-рэм ахигъахъоу, ежхэмэ зы-зэрэрашытыр нафэ.

Тэжкугъэхуумэ тилэ амалыбэр ыкы дэхэгъэ пстэур!

НЭХЭЕ Руслан

Пцішхъо цыкыу

Пцішхъор мэкъэгъеуш, Гъатхэм ар илъыкло. Шуцлэу бгъэгүфы, Иорэди чэфы. Бзыу гъеныйджэгъу, Набгъо фэгъэуу. Цумпэлэе гъэхунэн Нахыбэу щэрэдж.

Гъэтхэ чыгыгы шхъапэм Пцішхъор щэпшынао. Иорэди «дахэ», Ошьогуми кло. Чыг къэгъэгэ дахэр Хэсэу егъекъабзэ. Пцішхъор, пцішхъо бывхэр Гъатхэм игъешуабзэх.

ОРЭД КЪЭТЭЖЬУГЬАУ

Мэзым тэкло

Гүшүэхэр зыер БЭРЭТЭРЭ Хъамид Оредышъор — НЭХЭЕ Аслан

Кілэцыкүхэм мэзым тэкло, Мэзы шхъантэм тыкынэс, Тхъакумкыхы, баджи, цызи, Тэ тимэзы хьоеу хэс. (Ылжырэ сатыритлур то къаложы).
Псыхъожьыер мэзым хэччи, Псыхъо нэпкын тыкынэс, Псыщ къаргъом хэс хъэлабгъу, Джайи, лэнди хьоеу хэс. Бзыуми пышнэр къагъэжъынчи, Мэз пхъэуур пхъэкъичау, Кілэцыкүхэм гъэпсэфылпэу Къэтэгъоты чыгыгы жаяу.

Нэнэжъым дэжь

«Къэбзэныгъэм итхамафэ» еджаплэ щэкло. Класс пстэури аш яшыпкыу хэлажъех, анахь хуулхъэхэри агъэунэфых, агъашло.

Я 6-рэ классын ис зэлэгү-зэнэбджэгъухэу Дамир, Даринэ, Рэмэзанэ зедэхээзэ псынкыу ялоф еджаплэ щагъэцэктэй, аш ыужым зы цыифрамылоу, ежь нэбгырищым зэрашоигъоу, зэрэрахъухагъэу нэнэжъэу Мерэмхъан иунэ фаузэнкыгъ, непэрэмкэ лэпилэгъу фэхъущтых.

Нанэр гушлоу сабый дахэхэм къапэгъокыгъ, ыгъэтэсихи агэдэдэ ыгъэшхагъех, щэлэмэ фабэр, къалмыкъ щаир, духовкыкэ гъэжъэгэе картофыр кілэ ытхахъохэн тыралэгъагъех. Етланэ «тхъаугэгэспэу» раули, нанэм ичыгхатэ дэхъагъех — комэ пыкыкыгъехэр, пхъэчэпхээр нэрэ-лэрэм къашыпгъех, зы чыплэ ашыгъех, етланэ чыг къутэмэ гъугъэ зырызхэри Рэмэзанэ фытегэгэспыхагъэу лэзэкъо пхъэхымкэ гуихыгъех, зеклэ лъэгум щызэтыришэгъэ тхъа-пэжъхэри, нэмыхи хэри зедэхээзэ пхъэлэбжъ-нэмкэ дэгъоу зэклакъабзэхи, машло клаудзэмэ хуултмэ Мерэмхъан еупчыгъех, «Хъун боу!»

зелом, хэтэгү нэкын ахыгъэ куашэм машло клаудзагъ, зэ ыгъошко утысэр мэшлокум фэдэу къежъагъ, такъык тешлэгъэу, жы пэпцэ маклэу щылэм ихватыркы, машлор кыкыкылэу къызэхнагъ. Дамир аш пэсаклоу илагъеми, сыхваткэ зеклэ стыгъэ, Мерэмхъан зэрэшоигъоу, яжъэми псы щальэ паклэжъыгъ.

Еджэко зэнэбджэгъухэм ячаныгъэ-хуулхагъэ аши къыщууцугъэп: Даринэ нанэм иунэ джэхашохэм къательэкхъагъ, Рэмэзанэ тучаным факуу ишыкыгъэхэр къыфильтэжъыгъ, ахъщэ хъэгъэри къыфильтэжъыгъ, Дамир хъэунэр ыгъэцэгэжъыгъ, хээу Бобики гушлоу, ыкэ ыгъэсэу къидечъэкиштыгъ.

Щэдэгэбуу къыридзагъэу еджэко хуулхэхэр нахэм ишагу къыдэкылжыгъэх, джыри къыгъашхэх шлонгыуа, ау «Тыклохъимэ тышхэшт, умыгумэл!» — ралуагъ. Мерэмхъан къэныбжыкэжыгъэу ыгъукэ псынкагъ, мо сабый цыкылоу иофышэхэм язеклыкэ лъэшэу гуапэ щыхъугъ, гъешэ пытэ насыпышо хуунхэу афэлъэуагъ.

Къаш!?

«Ей» зымылорэ жонаклы.

(Чыхъумбый.)

Зыкы тларкью бгыкъур зиунаплэ.

(Пцішхъу.)

Нэ цыкыу, пэ цыкыу, джэдигу цыкыу зыщыгъ.

(Цыгъо.)

Мафэрэ зеушъэфы, чэщырэ мэкъуртэ.

(Тыгъурыгъу.)

Шылэмэ анахь цыкыу, ежь фэдиз пцашло ехы.

(Къамзэгү.)

Къэбарыжъхэр зикласэхэм апае

Нахь шлэхэу нэф

орэшьы

Зэгорэм Хъуаджэр чэщыгум къеу-ши, щагум икыгъ. Тэлкүрэ щигти, атэхье lyakle зыригъэшлэу loy ыублагъ. Ягъу-нэльюу къыгъэуцгыгъэхэр хуульэр амы-шлэу къаклохи къеупчыгъэх:

— Сыда пшэрэр, Хъуаджэ?

— Сэ непэ ыофыбэ си!, — ыуагъ Хъуаджэм. — Арышь, нахь шлэхэу нэф къэшынэу сифай.

Игушки э зэблихъужьрэп

— Ильэс тхъапш уныбжья? — алуи зэгорэм Хъуаджэм къеупчыгъэх.

— Tloklytly, — ариложьыгъ.

Ильэс заулэ тешлэгъэу джыри ынъбжыкэ къеупчыгъэх.

— Сэ ильэс тлоклитли синьбжы, — ылуи ариложьыгъ.

— Ар сидэу хуура? Ильэс заулэлкэ узэклэлэбэжьми тлоклитли унъбжыгъигъ, джыри тлоклитли olo.

— Къыжъугуруйон шууомэ игъо хуугъэ гушилэу сышыгъэр зэблэсхъужьэу зэрэсимыхабзэр, — ариложьыгъ Хъуаджэм.

Зэгъаш! гуши эжъхэр

Бэу умышэми, пшэрэр гъэтэрээзы.

Дышъэр ылэ кыпээзы (alo іепэлэсэм пае).

Зибэ пшэрэм урызаз.

Іазэм зэужэ иблагъ.

Іазэм мэзахэ илэп.

**Нэклиубгъор зыгъэхъазырыгъэр
МАМЫРЫКЬО Нуриет.**

Типсауныгъэ ылъапсэр чыопсым икъэбзэнгъ

Я IX-рэ Дунэе форумэу «Экологиер» зыфиоу Москва бэмшишэу щызэхашгъагъэм тыхъэзыуцуухъэрэ дунаир тымыгъэушюниным пае къэралыгъом политикуу зэрихъэрэм ыки иофыгъоу къеуцуухъэрэм щатегуущылагъэх.

Псыр, жыр, чыгур

— Псыр, жыр, чыгур чыфыр псэунымкэ ишыкIэгъэ шыпкъехэу щытих. Ахэр къабзэу къизетгъэнгъэнхэр къэралыгъом ишпъэрэль шхъялахъэм ашыщэу хабзэм ыпашхъэ къызыриуцорэр форумым изэхсэгъохэм ахэлжагъажэхэм къыхагъашыгъ, — къыуагъ Аскэр. — Ильэс къес псыхъохэмрэ псыбуытылхэмрэ нахь шой мэхъух, промышленнэ предпринятиехэм ыки цыифхэм къапыкыре пыдзафхэм ахэхъ. Ильэсбэм зэтехуагъэхэ хэклихэр зэрагъеклодытхэр е цыифхэм агъэфедэн алъэкъыт пкыгъохэр ахэм ахашыкынхэ зэралькъытшыр зыими таубытагъэхэльэу къылореп ыки ышшэрэл. Джащ фэдэу тыйдэли хэбзэнчэу мэххэр щыраупкыих, псэушхъяхэр щаукых, жыр щашуои.

Экологилем изытет мэхъанэ езитыхэу, аш икъеухъумэн ыгъэгумэхъяа ыки пшэдэкъижь зыхыхъэрэ Урысыем Федерацием и Къэралыгъо Думэ Федерациемкэ и Совет, чыопсым ибайныгъэхэмрэ экологилемкэ и Министерствэ, псэольшынымрэ псеуплэ-коммуналнэ хызымэтимрэ и Министерствэ, чыопсым игъэфедэнкэ федеральнэ къулыкъур, общественне организациехэр, экспертизе зышыре сообществэхэр, нэмийкхэри аш хэлэжъагъэх.

Икъыб хэгъэгүүшшымэ къарыкыгъэхэм афэшхъяаф Урысыем исубъект 74-мэ ялъиклохэри форумым къеклолгъагъэх. Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэ игуадзэу Шъэо Аскэри ахэм ахтагъ. Аш республике гэзэйтхэм яжурналистхэм адьригъээ зэлжкэлгъум экологилем фэгъэхыгъеу форумым къыщаатыгъе иофыгъохэм нэуасэ шафишыгъэх.

А пстэумэ хэкъыпэ къафагъотынм фэшл ильэс къес Дунэе форумэу «Экологиер» зыфиорэр зыкызэхашэр. Икъыгъэ ильэсбэр экологилем и Ильесэу Владимир Путиним ыгъэнэфэгъагъ. Иофхъэбэзэ зэфэшхъяафхэр ильэсбэр къыклоц зэхашагъэх, иофыгъо тъэнэфагъэхэм иофадашагъ. Тыкъэзыуцуухъэрэ дунаир къызэтгъэнгъэнхэмкэ цыифхэм къыхагъашыгъэхэм шыкIэ-амалыкIэхэр 500-м ехүхэу гъореклорэ форумым ир-

зюлиющие хагъэхъяафхэр. Ахэм языплланэ фэдизир федеральнэ къулыкъу зэфэшхъяафхэм юубытылэ ашыгъэх.

Форумым и Общественне Совет итхъаматэу Николай Валуевым кызызериуагъэмкэ, Советын Урысыем исубъект зэфэшхъяафхэм ялъиклохэу нэбгыри 158-рэ хэт. Ильэс къес зэхашхэрэ форумхэм зыщатегуущылхэрэ иофыгъохэм зэфэхысыжхэр афэзышхэрэ ахэр ары. Мигъэ аштэгэе Общественне резолюцием Урысыем Федерацием чыопсыр къызызэтгъэнгъэнхэмкэ къэралыгъом политикуу зэрихъэрэ зэргээптиэн ыки тыхъэзыуцуухъэрэ дунаим икъеухъумэнкэ унешуакхэр зэрашынхэ фаехэр щыхагъеунэфыгъигъ.

ПроектыкIэхэр тищыкIагъэх

Тикъэралыгъо имызакъо, икъыб хэгъэгүүхэм къарькыгъэхэ экологхэм шынэгъэлэхжхэм чыопсым изытет къызэтгъэнгъэнхэм фэгъэхыгъе проектикIэхэр зэрэтищыкIагъэхэр, псым изытет зэрауплэхкүшт оборудованиякIэхэм таазрашыкIэхэр, байнгыгъэу тилемхэм икъоу таизэрафэмысакъырэр, а пстэум мылькушо зэрэякIагъэр къауагъэх. Шъолтырхэр чыопсым икъеухъумэн дэлжэхэнхэм фэшл ишпIэгъу ящыкIагъэр. Шъэо Аскэр игуалеу къылотагъ субъект зэфэшхъяафхэр зызэрагъапшхэм, Адыгэим щыпсэ-

ухэрэм жыэу къашэрэ анахь къабзэхэм зэрашыщир зэрэхагъэунэфыгъигъэр. Типси дэеп, тичыгухэри гъэбэжүльхэ, ахэм тизэрэд ятымыгъэхэм, типсауныгыгъытшт.

Форумым икъякотыгъеу зыщатегуущылхэрэ ашыщ тыгъэм ифабэрэ жыым ыкыуачэрэ агъэфедэхээ, аш къыхэкээ цыифхэм япсауныгыгъ лые рамыхэу, электроэнергиир къахахын зэрэлэхкыщтым. Германием экономикэмрэ энергетикэмрэ и Министерствэ и Гээлорышланлэ ишашу Ульрих Бентербуш экологилем икъызэтгъэнхэмкэ Урысыемрэ Германиемрэ иоф зэдашшэм ишшуагъэ къэлкёнэу ылтыгатай. Энергетическе концепцииу Германием илэм къызэрэдитай, аш жым энергиу къырагъэтэйрэ щагъэфедэ. Урысыери мы иофыгъо ынхуягъ. Жыбыгъэкээ иоф зышшэхэрэ установокхэрэ ашэу Адыгэ Республикаем Краснодар краимрэ зэрэшгээштэхэм ильэситу хуугъэу иоф дашэ. Жыр нахь льэшшуу къызщепшэрэ чыпIэхэр къыхахыгъэх, ветропаркым ипроект агъэхъазырыгъ, нэмькитхыльзуу ищыкIагъэхэр агъэпсых. Республикаем ит Шэуджэн, Джэджэ ыки Кошхъэблэ районхэм жым ишшуагъэхээлээлектроэнергиир къэзитыштээжыгъе паркхэрэ ашагъэпсыштых.

Аш бэ ищыкIагъэр. Федеральнэ гупчэм сомэ миллиард

пчагъэ къытупшыщт. Ветроустановокхэрэ икъыб хэгъэгүүхэм къашашфыщтых, Голландиимрэ Урысыемрэ зэдашыгъэ зэээгынгъэм ежхэм ятехнологие Урысыем щагъефедэнэу фитынгъэ къаритыгъ. Жыр къезыфкыщт установокхэм пкъэушхэм (мачтэхэм) анэмькIэу генераторхэр, кутакъэхэр, агрегатхэм ахэхъащхээ пкъыгъохэр, жыфышхохэр ящыкIагъэх. Ахэр къыдэзэгъэххэрэ промышленнэ предприятииехэр тэ тиэхэп.

ЯлъэкI зэдьрахыылIэмэ

Ар къыдэлтытээ «Росатомы» форумым хэлжагъяафхэм, Урысыем ишшолтырхэм ящаэхэм, бизнесменхэм закыфижээзье жым элекроэнергиир къезыгъэтиштэх паркхэм ягъэпсын ялахышшуу къыхалхъянэу. Мыльку зиэхэм агрегатхэр, мачтэхэр, трансформаторхэр къыдэзэгъэххэрэ прыззэуахыхэм яфедэ хэхъошт. Ветропаркхэм ягъэпсын къэралыгъошхом щырагъэхъяафхэм ягъэхъяафхэм яфедэ хэхъошт. Продукциер бэмэ ящыкIэгъэшт ыки ашэфыщт.

Дунэе форумэу «Экологиер» хэлэжагъэ Шъэо Аскэри Адыгэим щыпсэухэрэ бизнисменхэм зигтуу къэтшыгъэхэм пкъыгъохэм якъыдэгъэхынкэ яшшуагъэ къагъэхонэу къяджагъ. Продукциеу къыдагъэхырэр тэ тихэгъэтуу имызакъо, икъыб къэралыгъохэм дэгъо ашэфыщт.

Форумышхом хэлжагъяафхэм аштэгэе резолюцием ратхагъ хабзэр, обществэр, бизнесыр зэгъусэхэу экологилем икъеухъумэн иофыгъо инхэу къыгъеуцхэрэ зэдагъэцэхэм зэрэштэйр.

ШЬАУКЬО Аслынгуаш.

ЭКОНОМИКЭ ыкIи политикэ зэфыщытыкIэхэр

ыльэ клаутынр аргыгъ. Ельциним ильэхъан социалнэ-экономикэ курсэу аштэгъагъэм (США-м ифэмэ-бжымэ къа-теххэзэ) ылкы къикIеу производствэ инэу щылагъэр зэхэзигъ, цыиф жыгъэхэр тхъамыкIэ дээд хуугъэх, бэмэ агу кло-дьагъагъ. А пстэуми къахэкIеу урысхэм яцыфышхъэ хэпшыкIеу нахь макIэ хуугъагъ. Урысыем ишшэнгъэлэх-демографхэм къызэрэрадзагъэмкэ, я ХХI-рэ лэшшэгъум ыгүзэгүүхэм адэж хэгъэгум исым ипроцент 50-м шокшытэп урысхэм япчагъ. Анахьэу хэпшыкIеу ахэр нахь макIэ зышхъуугъэхэр Уры-

сыем итемыр ыки икъокыпэ шьолтырхэм арыкIыжхэу КъохыапIэр псеуплэхэм къыхэзыххэрэм (нахьыбэрэхэм урысхэр) ахэхъ. Нэбгырэ миллионон аш фэдэхэм япчагъэхэгъа хуугъэ. Урысые чыгыу щытгыгъэхэр чланэнхэм иофыр нэсигъ. Цыиф пчагъагъ къыщыкIэ къэс, производствэми къыкIечы, къэралыгъо хабзэри ау сидми щыIеу, ау ишшэрильхэр зыпарэки ымыгъэцэхжынхуу мэхъу.

Урысхэм япчагъэ хэпшыкIеу къыщыкIэ зэрэххъуугъэ Урысые къэралыгъом къырыкIоштымкэ гумэх-гупшысэхэр шхъэм къехъех. Демографилем ыкиб къопльэхъон фае политикуу Урысые народыр (адрэ цыиф лэпкхэрэ зэрэхтхэу) геноцидым къыфэзыагъэр. Нафэу зэрэштымкэ, цыиф лэпкхым ипчагъэ зэрэххъоштымрэ ишыкIе нахьшыу зэрэххъуугъэ производствэм зыкъызэриэтийрэм, зыэрэшишомбгырээм ехүгъэ шыпкыу щытих. Ау иофыр зышшэшун зылтээхштэхэм япчагъэ хэмыхомэ, хэгъэгум иэкономики хэхъонигъе ышын ыльэкIытэп. Адэ сидын джы Урысыем къиххъэрэ? Ильэс 30-м нэс зынбжхъэм япчагъэ къыкIечы, ильэс 50 — 60 зынбжхъэр нахьыбэ мэхъу. Аш даклоу производствэри къеихъы.

Урысыем инаучнэ-техническе къаруу нахь къыкIечы. Научнэ уштэйхэм апэуягъахъэрэ фэдэ 30 — 50-кэ нахь

макIэ хуугъэ. Апшээрэ еджэлпэ анахь дэгүхэр къэзүхыгъэхэм япроцент 25-м ехүрэр икъыб къэралхэм ашылжэхэнхэу макIох. Арэущтэу зыкIэхүрэри нафэ. Гайдаррэ Чубайсрэ ацэл ехүгъэ иофхъабзэхэ (уасхэмкэ, ваучерхэмкэ, приватизациемкэ) пхыратхууцхэхэм апч къикIеу къэралыгъо производствэр зэбгырызигъ, хуункыагъэ хуугъэ. Экономикэм «олигархэм яунэе мылькукIе» заджэхэрэ чыпIэшхо щиубытыгъ. ЧычIэгъ байныгъэхэр непэ къызынэсигъэм зэрэфае куп заулхэм агъэфедэх.

Адэ США-м ар ыльэгъурэп шьушшошла? Ельэгъу ыки ешэ. Ешэ къодыл, аш фэдэу хэбзэнчэу зеклохэрэ аш адьрэгъаштэ, сида пломэ Урысые ыльэ пытэу таузожынам ар фаяе. Къольхэ тийн-тыхынхэм тихэгъэтуу зышишумбгын, зэхжээхэшшуагъэ хуунэу Америкэр фай. Ау урыс народышхор бъэлгэхэуным, гъэрэ пшыным, Америкэр икултурэкIэ пстэуми ашхадэхъигъэу къыщыгъэхъуным пае ыгу льэшэу зэпшыкын, икултурэ чөгжээн, нэмькит къумалыгъэхэр дызепханхэ фае.

Къэралыгъом ыльялсэ зэхэгъэтэхъонным къикIырэр цыифхэм социалнэ тхамыкIэгъошко къафэхыныр ары. Цыиф лэпкхэм зэфэшхъяафхэм ыки социалнэ куп зымилэхъуугъохэм къахэкIыгъэхэм ар нахь къагуруло хуугъэ. Урысыем итарихы мэзэу, мэгэу ар къыгъэшшып-къэжыгъ. Непэ урыс народыр «зи къызээрийорэм» пае ар еуцполагъэу къашшошы. Экономикэмкэ, политикэмкэ кризисим тыхыкIыгъыжынхэм пае Урысые Федерацием ишшолтырхэм азыфагу иль зэфыщытыкIэхэр дгээлтэнхэ фае. Урыс литературэшхоми нахьыбэрэ зыфдгъазэмэ ишшуагъэ къэкIошт. Урыс

народыр зыфэдэ шыпкыэр дэгъо аш къыщыгъэлэгъуагъэ хуугъэ: хье, ау акылышшу, цыям пхьашшуу пэуцужыщт, ау гукIэшшу, егээзигъэ зыхэлэ иофхэм апшууекIошт, и Хэгъэгү — Урысые Федерацием пае ыгээтийлэхынам реэш фэхъазыр.

Б. И. ШЫКУЛТЫР.
Адыгэ къэралыгъо университэтом къэралыгъомрэ правэмрэ яткориекIэ ыки ятарихыкIэ, политологиекIэ икафедрэ и профессор, тарихь шэнгэхэмкэ доктор, Адыгэ Республикаем наукаемкэ изаслуженнэ иофышшу.

Дзюдо

Медалитфыр макІЭП

Урысыем дзюдомкээ изэлүүкэгүхэу Щэрджескъалэ Ѣыкъуагъэхэр А.А. Іэтэбийм ишлэжь фэгъэхыгъагъэх. Алырэгүй бэнэктээ 256-рэ Ѣызэнэкъокъу.

Волгоград, Курскэ, Москва, Ростов, Саратов хэхүхэм, Краснодар, Ставрополь крайхэм, Дагыстан, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэш-Щэрджескъам, Башкоростан, Чечэнэм, Темир Осетиен — Аланием, Ингушетиен, Адыгейм къарыкъыгъэхэм ялэпэлэсэнгъэе къагъэлэхъагъ. Теклоньгъэр къидэзыххэрэм фэгъэхъэнхэр афашиххуяа зэрэшчтэймэн энэкъокъум имехъан къытэштишь. Азэрэ чылгэхэр зыфагъэшъуашхэрэр Урысыем икіххэн энэкъокъу хагъэлэхъэштых.

Адыгэ Республикаа ибэнаклохэм дышье медали 3 къыдахыгъ. Дарья Ищенкэм, кг 52-рэ, тренерыр Игорь Вержицкий, Шээоцыкъу Айдэмэр, кг 81-рэ, тренерыр Беданыкъо Рэмэзан, Виктория Зайцевам, кг 78-рэ, тренерыр Мерэм Сайд, якухэм теклоньгъэр къацахыгъ. Къелэшьэо Заур, кг 66-рэ, тренерыр Беданыкъо Рэмэзан, Къэлэбый Рузанэ, кг 57-рэ, тренерыр Роман Оробцов ыкли Беданыкъо Байзэт.

Сурэтым итхэр: хагъэунэфыкъирэ чылгэхэр къидэзыххъэхэм афэгушшох.

Атлетикэ онтэгүйур

КІуачІэр апсыхъэ

Адыгэ Республикаа атлетикэ онтэгүумкээ изэлүүхыгъэ зэнэкъокъу Мыекъуапэ Ѣыкъуагъ. 2003 — 2006-рэ ильэсхэм къэхъугъэ кіалэхэм кіуачІеу ялэр, къулайныгъеу ахэллыр къагъэлэхъагъ.

Къалэу Мыекъуапэ, Кошхъэблэ, Красногвардейскэ, Тэхутэмькью, Мыекъопэ, Шэуджэн районхэм ябатыр 75-рэ Ѣылчымыгъ. Кілэцыкъухэмрэ ныбыжыкъэхэмрэ физкультуурэмрэ спортымрэ нахь дэгъо апышгээнхэм, япсауныгъэ агъэптиэним фэгъэхыгъэ зэнэкъокъур гэшшэгъонэу зэхажагъ.

Яонтэгъуяа атлетикэ ялъытыгъеу аперэ чылгэхэр зыфагъэшьошагъэхэр: А. Ордэку, кг 34-рэ, Р. Сэбаныкъу, кг 38-рэ, А. Казаков, кг 42-рэ, М. Федотов, кг 46-рэ, В. Панкратов, кг 50, Р. Щашэ, кг 56-рэ, И. Хагъуур, кг 62-рэ, А. Горлов, кг 69-рэ, Р. Дышъэки, кг 69-м къехъу.

Республикэ атлетикэ онтэгүумкээ спорт еджалыгъ ишацшу, спортымкэ дунээ класс зиэ мастерэу Сихъу Рэмэзанэ зэрилтийтэрэмкээ, зэнэкъокъухэр эзэрзэхажхэрээ иштуягъэкъэ ныбжыкъэхэм кіуачэр нахьшшоу апсыхъэ, къоджэ спортым хэпшыкъиэхъо хэхъо. Тренерхэу Х. Хагъуурим, И. Шаукъом, Р. Казаковым, Т. Бгъуашэм, А. Чэмбэхъум, А. Сихъум, В. Драневым, А. Сэннацкъом, нымыкъэхэм агъасэхэрэм спортсмен дэгъуяа къацахыгъиэхъо угугъэ хууцт.

Сурэтым итхэр: хагъэунэфыкъирэ чылгэхэр къидэзыххъэхэр.

Нэклубгъор зыгъэхвазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Гандбол

Мыекъуапэ щешІэштых

Хэгъэгум гандболымкээ изэнэкъокъу хэлэжъэрэ бзыльфыгъэ командэхэу суперлигэм хэтхэм язэлүүкэгүхэр Адыгэ Республикаа испорт Унэшхуу Кобл Якъубэ ыцэ зыхырэм мэлдэлтэйгүй и 13 — 15-м Ѣыкъоштых.

Я 9 — 11-рэ чылгэхэм ашылхэм командэхэр зэдешІэштых. Мэлдэлтэйгүй и 13-м «АГУ-Адыгифыр» «Уфа-Алисэм» 1ук1эшт. Ешэлгүйр пчыхъэм сыхъатыр 6-м аублэшт. Мэлдэлтэйгүй и 15-м «АГУ-Адыгифыр» «Луч» Москва дешшэшт, зэнэкъокъур мафэм сыхъатыр 2-м рагъэшъэшт. Мэлдэлтэйгүй и 14-м «Лучыр» «Уфа-Алисэм» енэкъоштых.

«АГУ-Адыгифыр» итренер шхъаалэу, Урысыем изаслуженэ тренерэу Александр Реввэ къитиагъ тиешшаклохэр яшыпкъэу теклоньгъэм зэрэфэбэнэштхэр.

Футбол

Чанэрэр бащэба?

Урысые Федерации футболымкээ иапшьэрэ куп Ѣыкъорэ зэнэкъокъум хэлэжъэрэ командэхэм я 25-рэ ешэлгүйр ашыгъэхэр ялагъэх. Апэ итхэм чэнаагъэхэр зэршыгъэхэм упчэхэр къипкъырэхъах.

Кіеуххэр

СКА — «Амкар» — 0:2, «Рубин» — «Ахмат» — 3:2, «Зенит» — «Краснодар» — 1:2, «Арсенал» — «Уфа» — 2:1, «Тосно» — «Урал» — 2:2, «Локомотив» — «Ростов» — 1:0, «Анжи» — «Спартак» — 1:4, ЦСКА — «Динамо» — 1:2.

Медальхэм афэбэнэхэрэ ЦСКА-м, «Зенитын» ешэлгүйр ашуяхыгъэх, чэнаагъэу ашырэр бащэба? «Краснодар» медальхэм афэбэнэн ыльэкъыщт.

Чылгэхэр зэтэгъапшэх

1. «Локомотив» — 52
2. «Спартак» — 50
3. ЦСКА — 44
4. «Краснодар» — 44
5. «Зенит» — 42
6. «Арсенал» — 35
7. «Уфа» — 34
8. «Рубин» — 31
9. «Урал» — 30
10. «Динамо» — 30
11. «Амкар» — 28
12. «Ахмат» — 27
13. «Ростов» — 27
14. «Анжи» — 24
15. «Тосно» — 24
16. СКА — 13.

Я 26-рэ ешэлгүйр

13.04	«Ахмат» — «Тосно»
14.04	«Амкар» — «Рубин»
	«Динамо» — «Локомотив»
	«Зенит» — «Анжи»
	«Краснодар» — «Арсенал»
15.04	«Урал» — «Спартак»
	«Уфа» — ЦСКА
	«Ростов» — СКА.

Зэхэзыщагъэр ыкъи къыдахыгъэхъээр:

Адыгэ Республикаа лъэпкъ Йофхэмкээ, Икыб къэралхэм ашылпсэурэ тильзэвэгъуяа хэм адыгээ зэлхынгъэхэмкээ ыкъи къэбар жыгъяа иамалхэмкээ и Комитет Адресыр: ур. Крестянскэр, 236

Редакциер зыдэшырэ: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, Редакцием авторхэм къ. Ихыэрэ А4-къэ заджхэрэ тхъапхэу зипчагъаэкъэ 5-м эмыхъхэрэр ары. Сатырхэм азыгъуяа 1,5-рэ дэлзэ, шрифтэр 12-м нахь цыкунзу Ѣытэп.

Мы шапхъэхэм ади-мышшэрэ тхъагъэхэр редакцием зэкгэгъэжъожых. E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушихъатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын Йофхэмкээ, телерадиокъэтынхэмкээ ыкъи зэлхынгъэхэмкээ и Министерствэ и Темир-Кавказ чылгээгъорышапI, зэраушыхъатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушихъатыгъэр
ООО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкІэмкИи
чылгэхъэр
4665
Индексхэр
52161
52162
Зак. 627

Хэутын узьчицэхэнэу Ѣыт уахтэр Сыхъатыр 18.00

Зыщаушихъатыгъэр
уахтэр Сыхъатыр 18.00

Редактор шхъаалэгъэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъаалэгъэр
игуадзэр
Мэшлэжко С. А.

Пшъэдэгъыжъ зыхырэ секретарыр

Хурмэ
Х. Х.